

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา

การอ่านเป็นทักษะสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาด้านการเรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งเป็นทักษะของการเข้าใจภาษา เป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาความรู้ โดยมีตัวอักษรเป็นสื่อกลางที่ทำให้ผู้อ่านรู้เท่าทันเหตุการณ์ วิทยาการใหม่ๆอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งเป็นการพัฒนาทางด้านจิตใจ ซึ่งล้วนแต่มีความสำคัญในการสร้างพฤติกรรมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทั้งสิ้น โดยเฉพาะถ้ามีขั้นตอนการบ่มเพาะที่เหมาะสมโดยฝึกการคิดไปพร้อมๆ กับการอ่านด้วย จะทำให้เกิดการพัฒนาทางความคิดและก่อให้เกิดความรู้ที่ได้รับมากขึ้น อันจะทำให้บุคคลนั้นมีนิสัยรักการอ่าน นำไปสู่การพัฒนาความคิดได้อย่างกว้างไกล

องค์การสหประชาชาติได้มองเห็นถึงความสำคัญของการอ่านหนังสือ จึงกำหนดให้ปี 2546 - 2555 เป็นทศวรรษแห่งการรู้หนังสือ (United Nations Literacy Decade 2003 - 2012) อีกทั้งประเทศในกลุ่มเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หกประเทศประกอบด้วย บรูไนดารุสซาลาม อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย ได้ตกลงร่วมกันที่จะส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้เกิดขึ้นแก่ประชากรในประเทศของตน (Sangkaeo. 1999)

สำหรับประเทศไทย กรุงเทพฯได้รับเลือกให้เป็น World Book Capital 2008 ในปี 2550 ซึ่งจะมีบทบาทในการสนับสนุนประชากรโลกให้อ่านหนังสือมากขึ้นด้วยการสนับสนุนจาก United Nation Educational Scientific and Cultural Organization หรือ UNESCO ประเทศไทยจึงดำเนินนโยบายเพื่อส่งเสริมให้กรุงเทพฯ เป็นมหานครแห่งการอ่าน (The City of Reading) ให้ได้ในอีกสองปีข้างหน้า ("Bangkok City to Become City of Reading". 2006)

ทุกประเทศต่างต้องการประชากรที่มีการศึกษาดีและมีความรู้ดี หากการปกครองที่ดีคือการสร้างความเจริญรุ่งเรือง ("Is Reading". 2003) ประเทศกำลังพัฒนาซึ่งขาดแคลนการศึกษาและทรัพยากรบุคคลที่เฉลียวฉลาดอย่างประเทศไทย จึงได้เน้นด้านการพัฒนาบุคคลมาตั้งแต่แผนพัฒนาฉบับแรกจนถึงวันนี้ ดังที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 ได้มีการวางแผนการพัฒนาประเทศ โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม และมุ่งให้ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” และใช้เศรษฐกิจเป็นเครื่องมือช่วยพัฒนาให้คนมีความสุขและคุณภาพชีวิตที่

ดีขึ้น พร้อมทั้งปรับเปลี่ยนวิธีการพัฒนาแบบแยกส่วนมาเป็นบูรณาการแบบองค์รวม เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติยังคงไม่ประสบความสำเร็จมากนัก เพราะประเทศไทยยังคงเผชิญกับปัญหาความยากจน ปัญหาสุขภาพ และปัญหาการรู้หนังสือของพลเมือง รัฐบาลไทยจึงมีเป้าหมายอยู่ที่การส่งเสริมการศึกษาและลดอัตราการไม่รู้หนังสือ

จะเห็นได้ว่านานาประเทศ รวมทั้งประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ อันถือได้ว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศชาติและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของแผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2548-2551 ในยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาคนและสังคมที่มีคุณภาพ ในประเด็นการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต พัฒนาคนให้มีความรู้คู่คุณธรรมและจริยธรรม เตรียมความพร้อมให้สอดคล้องกับการพัฒนาและการแข่งขันของประเทศ ซึ่งมีเป้าประสงค์ให้คนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ เป็นคนดี มีคุณภาพ มีศักยภาพความสามารถในการแข่งขันและมีคุณธรรม จริยธรรม สู่วางมาตรฐานความรู้ โดยส่งเสริมนิสัยรักการอ่านตั้งแต่เด็กจนตลอดชีวิต (แนวคิดและทิศทางการบริหารประเทศ, 2007) หากเยาวชนมีพัฒนาการทางการศึกษา เช่น มีนิสัยรักการอ่าน มีความสามารถอ่านหนังสือได้อย่างแตกฉานก็จะเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ในชั้นเรียนและสร้างนิสัยถาวรให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เพราะความสามารถในการอ่านจะมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเรียนรู้ของผู้เรียนและนำไปสู่การขยายความรู้ตลอดชีวิต

ในขณะที่สถานะด้านสังคมของประเทศไทย พบว่าประเทศชาติกำลังประสบปัญหาในการสร้างนิสัยรักการอ่านเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ พ.ศ. 2548 (สรุปผลการสำรวจพฤติกรรมกรรมการอ่านหนังสือของประชากรพ.ศ. 2548, 2548) พบว่าคนไทยใช้เวลาอ่านหนังสือเฉลี่ยวันละ 1.59 ชั่วโมง โดยมีอัตราการอ่านหนังสือเฉลี่ย 5 เล่ม/คน/ปี ในขณะที่ประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจและเทคโนโลยีอย่างประเทศสิงคโปร์ และสหรัฐอเมริกา ประชากรในประเทศมีอัตราการอ่านหนังสือเฉลี่ย 50 เล่มต่อคนต่อปี ส่วนสถิติการใช้ห้องสมุดพบว่า คนไทยต่ำกว่าร้อยละ 3 ที่เข้าห้องสมุดประชาชน 1 ครั้งใน 1 ปี ที่สำคัญคนไทยต่ำกว่าร้อยละ 1 ที่เป็นสมาชิกห้องสมุดประชาชน เพราะในปี 2546 มีผู้ที่เป็นสมาชิกห้องสมุดเพียง 420,000 คนเท่านั้น (การอ่าน : หัวใจสำคัญของการพัฒนาชาติ, 2007) เมื่อเปรียบเทียบกันจะเห็นได้ว่าคนไทยมีอัตราการใช้เวลาในการอ่านหนังสือน้อยมาก

ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาเรื่อง “นิสัยรักการอ่าน ทักษะคิด และความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการอ่านต่อผลการเรียน” เพื่อศึกษาว่าเยาวชนมีพฤติกรรมการอ่านเป็นอย่างไร เยาวชนสนใจการอ่านรูปแบบใดบ้าง มีทักษะคิดเกี่ยวกับการอ่านหนังสือเป็นอย่างไร และลักษณะทาง

ประชากรที่แตกต่างกันจะมีพฤติกรรมการอ่าน ความสามารถในการอ่านแตกต่างหรือไม่ อย่างไร ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อการหาแนวทางที่เหมาะสมเพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของเยาวชนในปัจจุบัน

1.2 คำถามการวิจัย

- 1.2.1 เยาวชนในปัจจุบันมีนิสัยรักการอ่านหรือไม่ อย่างไร
- 1.2.2 ทักษะที่มีต่อการอ่านของเยาวชน เป็นอย่างไร
- 1.2.3 เยาวชนในปัจจุบันมีความสามารถด้านการอ่านและระดับผลการเรียนเป็นอย่างไร
- 1.2.4 เยาวชนที่มีคุณลักษณะทางประชากรแตกต่างกันจะมีพฤติกรรมการอ่านต่างกันหรือไม่ อย่างไร
- 1.2.5 เยาวชนที่มีคุณลักษณะทางประชากรแตกต่างกันจะมีความสามารถในการอ่านแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร
- 1.2.6 เยาวชนที่มีความสามารถในการอ่านแตกต่างกันจะมีระดับผลการเรียนแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.3.1 เพื่อศึกษานิสัยรักการอ่านของเยาวชน
- 1.3.2 เพื่อศึกษาทักษะที่มีต่อการอ่านของเยาวชน
- 1.3.3 เพื่อศึกษาความสามารถด้านการอ่านและระดับผลการเรียนของเยาวชน
- 1.3.4 เพื่อศึกษาคุณลักษณะทางประชากรกับพฤติกรรมการอ่านของเยาวชน
- 1.3.5 เพื่อศึกษาคุณลักษณะทางประชากรกับความสามารถในการอ่านของเยาวชน
- 1.3.6 เพื่อศึกษาความสามารถในการอ่านกับระดับผลการเรียนเยาวชน

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.4.1 ได้ทราบนิสัยรักการอ่านของเยาวชน
- 1.4.2 ได้ทราบทักษะที่มีต่อการอ่านของเยาวชน
- 1.4.3 ได้ทราบถึงความสามารถด้านการอ่านและระดับผลการเรียนของเยาวชน
- 1.4.4 นำผลการวิจัยมาใช้วางแผนส่งเสริมนิสัยรักการอ่านแก่เยาวชน
- 1.4.5 นำผลการวิจัยมาใช้เป็นข้อมูลเพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษา

1.5 สมมุติฐานของการวิจัย

- 1.5.1 เยาวชนที่มีคุณลักษณะทางประชากรแตกต่างกันจะมีนิสัยรักการอ่านต่างกัน
- 1.5.2 เยาวชนที่มีคุณลักษณะทางประชากรแตกต่างกันจะมีความสามารถในการอ่านแตกต่างกัน
- 1.5.3 เยาวชนที่มีความสามารถในการอ่านแตกต่างกันจะมีระดับผลการเรียนแตกต่างกัน

1.6 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษานิสัยรักการอ่าน ทักษะคิด ปริมาณการอ่านหนังสือ ความสามารถในการอ่านและระดับผลการเรียนของเยาวชนทั่วประเทศที่มีอายุระหว่าง 8-25 ปี โดยสุ่มตัวอย่างจำนวน 1,000 ตัวอย่าง พื้นที่ในการศึกษา คณะผู้วิจัยเลือกจังหวัดโดยสุ่มเลือกตามการแบ่งพื้นที่ของกรมประชาสัมพันธ์ที่แบ่งเป็นสำนักประชาสัมพันธ์เขต 8 เขตและกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้เพราะกรมประชาสัมพันธ์ได้ดำเนินโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

1.7 คำสำคัญที่ใช้ในการวิจัย

- 1.7.1 นิสัย หมายถึง การทำกิจกรรมใด ๆ เป็นประจำอย่างต่อเนื่อง
- 1.7.2 การอ่าน หมายถึง การอ่านสื่อสิ่งพิมพ์ทุกประเภท ได้แก่ หนังสือทุกประเภท ตำราเรียน และสื่อสิ่งพิมพ์อื่นๆ ตลอดจนการอ่านจากอินเทอร์เน็ต
- 1.7.3 พฤติกรรมการอ่าน หมายถึง การกระทำที่แสดงออกเกี่ยวกับการอ่าน ได้แก่ รูปแบบที่อ่าน เวลา และสถานที่ที่ใช้ในการอ่านหนังสือ
- 1.7.4 นิสัยรักการอ่าน หมายถึง พฤติกรรมการอ่านของเยาวชนที่เกิดขึ้นสม่ำเสมอเป็นประจำ ใช้เวลาว่างเพื่อการอ่าน มีจิตใจมุ่งมั่นและปรารถนาที่จะอ่าน
- 1.7.5 เยาวชน หมายถึง กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 8-25 ปี
- 1.7.6 ทักษะคิด หมายถึง ทักษะที่ ความรู้สึก และความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อสิ่งของ บุคคล สถานการณ์ สถาบัน ในทางที่ยอมรับหรือปฏิเสธ ซึ่งมีผลทำให้บุคคลพร้อมที่จะแสดงปฏิกิริยาตอบสนองด้วยพฤติกรรมตามแนวคิดนั้น
- 1.7.7 ระดับผลการเรียน หมายถึง ผลการเรียนวิชาภาษาไทย ผลการเรียนวิชาภาษาอังกฤษและระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม
- 1.7.8 ความสามารถในการอ่าน หมายถึง ความสามารถในการอ่านจับใจความและระดับความเร็วในการอ่าน
- 1.7.9 ลักษณะทางประชากร หมายถึง เพศ รายได้ของครอบครัว ระดับการศึกษา และอายุของกลุ่มตัวอย่าง